

Glasilo „Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani“.

Leto XXIV. Izhaja dne 25. vsakega meseca.

Štev. 12.

Urejuje M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani.

VSEBINA : Glavna opravila. (J. Okorn.) — Čebela in njeno življenje. (M. Humek.) — Izboljšujemo naše plemo. (N. F.) — Opazovalni panj. (M. Humek.) — Nenavadno čebelno leto. (M. B. Miklavčič.) — M.-ž. panj na otoku Rabu. (Peter Zahija.) — Idealna čebela. (A. T.) — Opazovalne postaje. (Jos. Verbič.) — Iz organizacije. Drobiž. — Uredniška listnica.

Satnice

(umetno satje)

Kdor želi satnice iz svojega voska, naj pošlje čisti vosek brez vsake primesi. Za izdelovanje računam 15 K za 1 kg satnic, ali pa 30 dkg voska za odpadek in delo. Sprejme se tudi voščina, da se tukaj kuha in spreša.

Satnice

razpošiljam, dokler bo kaj zaloge, po vsaki meri. — Cena po dogovoru.

Kupujem pa žive čebele v kranjičkih in roje. Kdor jih ima naprodaj, prosim, da mi javi. Kupujem tudi vosek in voščine.

Ambrožič,

čebelarsko-trgovska trgovina
v Mojstrani.

Naprodaj imam 40 obljudenih

A.-ž. in 22 eksportnih panjev

kakor tudi različno čebelarsko orodje. — Cena po dogovoru.

Jos. Tscherne,
Kočevska Reka pri Kočevju.

A.-ž. panje

kakor tudi vse druge posamezne dele
izdeluje in razpošilja

Franc Grauf,
čebelarsko mizarstvo
Mežica, Koroško (Slovenija).

Satnice! Satnice!

(Umetno satje)

izdelujemo iz vposlanega voska, ki mora biti v kosih in popolnoma čist brez vsake primesi in goščave na spodnji strani. Cena za izdelavo 30 K za 1 kg ali 30 dkg voska

Razpošiljajo se satnice po vsaki meri; cena nestalna (približno 150 K za kg). Kupujemo čisti vosek in suhe voščine po dnevnih cenah. Pri vprašanjih je treba priložiti znamko za odgovor.

Čebelarstvo Bratje Markelj Vrhnika.

Čebelarji, pozor!

Društvo potrebuje večjo množino **medu** in **woska**, ki ga plačuje po dnevnih cenah. Med mora biti čist, pristen in od **zdravih čebel**; vosek pa lepo rumen, brez vsake primesi in goščave na spodnji strani. Ponudbe je poslati društvu, če le mogoče naj se vpošljejo tudi vzorci z navedbo cene.

Vsled odsotnosti lastnika se proda lep razložljiv **čebelnjak** in 24 novih A. Ž. panjev, dalje 3 velike pločevinaste posode za med z lesenimi oboji. Pojasnila pri blagajniku Čebelarkega društva v Jugoslovanski knjigarni.

Čebelarstvo orodje je na razpolago pri blagajniku Čeb. društva v Jugoslovanski knjigarni po cenah, označenih v ceni, samo ob sredah in sobotah dopoldne. Ob drugih dnevih se priračuna 10% za zamudo časa.

Prodaj večjo množino lepega čistega voska.

Cena po dogovoru.

Slavko Žnidarič, čebelar Grabe, p. Križevci Slovenija.

Vse čebelorejske

knjige, časopise, pomembne panje in druge starožitnosti kupuje

Čebelarški muzej

(lastnik Martin Perc),

Celje-Medlog.

Čebelarstvo društvo za Slovenijo v Ljubljani ima na razpolago

močne steklenice za med

s pokrovčkom po sledečih cenah:

1 1/2 kg	K 32.—
1 kg	K 22.—
1/2 kg	K 16.—
1/4 kg	K 10.—
1/8 kg	K 8.—

Na razpolago ima tudi

pristen domač med

kilogr. po K 70.—. Cene s kozarci vred

1 1/2 kg	K 136.—
1 kg	K 92.—
1/2 kg	K 50.—

Dobi se pri blagajniku Čebelarkega društva gospodu Mesarju v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Vešč čebelar,

vinogradnik in sadjar, želi dobiti službo. Ponudbe na upravo našega lista pod št. 100.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI.

Letnik XXIV.

V Ljubljani, dne 25. decembra 1921.

Štev. 12.

Glavna opravila.

J. O k o r n — Ljubljana.

Z i m a. Minulo je leto, pogubno za naše čebelarstvo — leto, kakršnega ne želim več. Upapolni zremo v bodočnost in Bog daj, da se ne bi varali. Naše ljubljenske uživajo zimski mir in težko čakajo toplih solnčnih žarkov, da zopet zapuste svoja bivališča in se z nami vred vesele lepe pomladi. V panjih je na videz vse mirno in tiho. Le rahlo šumljanje nas uveri, da se živalice počutijo dobro. Letos se nam obeta huda, dolga zima. Vobče je to za čebele veliko bolj ugodno nego mile zime, ako imajo le dovolj zimske zaloge. Gorje panjem, ki so na pičlem; tem grozi neizprosna smrt.

V trdi zimi navadno nimamo posebnih opravil v čebelnjaku, vendar se izjemoma lahko dogodi, da nastopi toplo južno vreme in se ozračje toliko ogreje, da morejo čebele leteti in se otrebijo. Take prilike čebelar ne sme zamuditi. Ako je vreme zelo ugodno, mora celo izlet pospeševati. Nikakor pa ne sme čebel siliti k izletu. Da smo pripravljeni na vse, je dobro, če sproti odstranjamo sneg s streh in par metrov okoli čebelnjaka, oziroma da ga posipamo s pepelom. Ko nastopi toplo vreme, odpremo prislone brade, s pepelom posuti sneg pa potrosimo s senenim zdrobom ali pa listjem, da čebele ne sedajo na sneg in ne otrpejo. Na večer, ko ponehajo izletavati, žrelo zopet zaslonimo zlasti ob mrzlejšem vremenu. Kljub morebitnemu toplemu vremenu ne odpirajmo panjev

pred marcem, razen v skrajni sili. Z nepotrebnim vznemirjanjem čebelam zelo škodujemo. Pač pa večkrat preglejmo žrela, če se niso na ta ali oni način zamašila in pazljivo prisluškujmo.

Dostikrat opazimo pri prvem pregledovanju na dnu panjev bele drobce (sladkorne kristale). Taki panji močno šume, kar znači, da trpe žejo. Potrebni so hitre odpomoči, zato jim o prvi priliki damo, če le mogoče, nad gnezdom steklenico tople vode. Sedaj je tudi čas, da si popravimo stare in izdelujemo nove panje, oskrbimo razne čebelarske potrebščine, skuhamo vosek itd. Pomladi nas bo zadrževalo drugo nujno delo. Kdor se peča z izdelovanjem panjev, naj gleda, da bodo dobro izdelani. Kranjiči naj bodo umerjeni po normalni meri, t. j. 30 cm široki, 16 cm visoki in 70 cm dolgi, zunaj merjeno. Za pokrov, spodnjico in zadnjo končnico vzemi 12.5 mm močne, za stranici in sprednjo končnico pa 25 mm debele deske. Les mora biti suh in če mogoče brez grč. Prazne izdelane panje stehtaj in si težo zabeleži na pokrov.

Posebno pazljivo in natančno izdelujmo panje s premakljivim delom! Pazimo na vsak milimeter! Tudi satniki morajo biti izdelani natančno v meri. Preden zbijaš satnike, zmочи že razžagane remelce na koncih v vodi, da se ti ne bo les klal! Vsaka površnost se pozneje bridko maščuje.

Čebela in njeno življenje.

M. H u m e k — Ljubljana.

XII. Nekateri posebnosti iz čebelnega življenja.

Dasi gojimo čebelo že od pamtljiveka, vendar je ne moremo prištevati v pravem pomenu besede k domačim živalim, ker svojih prvotnih lastnosti ni prav nič izpremenila in se torej ne da udomaćiti, oziroma ukrotiti v tistem smislu kakor druge domače živali. Vendar pa se v mnogih ozirih zelo razlikuje od svojih bližnjih sorodnikov. In ravno zaradi nekaterih odličnih lastnosti si jo je človek že v pradavni dobi nekako prisvojil, in sicer ne samo zaradi njenega zanimivega in kakor se neukemu človeku zdi, skrivnostnega življenja, ampak tudi zaradi gmotnih koristi.

Kakor je večini čebelarjev že znano, spada čebela (*apis mellifica*) k žuželkam-kožokrilcem, ki žive v velikih družinah, kolonijah (socialni kožokrilci), kakor ose, sršeni, čmrlji, mravlje itd. Razen travniške mravlje, katerih družine štejejo do pol milijona članov, je čebela glede števila članov najbolj razvita izmed vseh evropskih v družbi živečih kožokrilcev. Sicer je število članov posameznih čebelnih družin jako različno, vendar pa presega tisoče. Že navadni roji imajo 10 do 30 tisoč čebel, močnejši plemenjaki 30 do 50 tisoč, in prav orjaške družine v velikih panjih na vrhuncu svojega razvoja celo do 80.000. Čmrljeva družina ima pa komaj kakih par sto živali. Družina navadne ose ali sršena se pomnoži do jeseni v najugodnejšem slučaju na kakih 2000 do 3000 članov.

Druga važna prednost čebele je njeno razmeroma dolgo trajno življenje. Kot bitje sicer ne živi dolgo, pač pa kot družina. Čmrlji, ose, sršeni in drugi socialni kožokrilci, ki žive v naših krajih, na jesen odmrjejo. Njihove družine se pred zimo porazgubé in polagoma poginejo. Čez zimo se ohranijo le posamezne sa-

mice, ki na pomlad zopet ustanovijo posamezne nove družine. Umljivo je, da je to jako negotovo in da celo ob ugodnih in srečnih razmerah razvoj napreduje počasi. Drugače je pri čebeli. Ona preživi zimo v veliki družini, ki se na pomlad lahko razvije in ojači zelo hitro v pravega orjaka.

Tudi čebelno rojenje se močno razlikuje od rojenja drugih v družbi živečih kožokrilcev. Evropski bližnji njeni sorodniki (ose, čmrlji itd.) menda sploh ne roje. V tropičnih pokrajinah živeči socialni kožokrilci (n. pr. *melipone* in *trigone*) sicer tudi rojé, toda roji zlete iz panja, ne da bi se zbrali, kar naravnost v kako oddaljeno že prej odbrano bivališče in nikdar ne čakajo, da bi jih kdo ujel. Čebelni roji se pa takorekoč nastavijo čebelarju v bližini izrojenja, kjer potrpežljivo čakajo po več ur in celo dni, da jih spravi kamor hoče. Ko bi čebela ne imela te posebne lastnosti, bi bil kmalu konec našega čebelarstva.

Izredno važna je dalje posebnost naše čebele glede nabiranja in kopičenja hrane, zlasti medu. Obširno čebelno sorodstvo, vsaj evropsko, sicer tudi nabira nektar, obnožino in razno drugo hrano, toda samo za sproti, živi takorekoč iz rok v usta. Večjih zalog tudi ne potrebuje, ker ob času zalege leta skoro ob vsakem vremenu, za zimo pa ni treba skrbeti, saj je ne doživi. Samice, ki so odločene »za seme«, čez zimo v kakem skrivališču otrpnejo in ne potrebujejo nikake hrane. Popolnoma drugače žive čebele. Ker goje nepretrgano skozi celo poletno dobo zalego v ogromni množini, izletavajo pa samo ob ugodnem vremenu, ne bi mogle obstati, ako ne bi nabirale v zalogo. Čez zimo sicer ne goje zalege, toda ne otrpnejo, ampak vzdržujejo brez prestanka razmeroma visoko telesno toploto. Zato pa

morajo tudi v tej dobi uživati hrano, ki jo v to svrhu pred zimo nakopičijo v veliki množini, ob ugodnih razmerah tudi mnogo čez lastno potrebo. Take vneme, marljivosti in vztrajnosti pri nabiranju ne najdemo pri nobenem drugem kožokrilcu. Pohlep po medu in po velikih zalogah se izprevrže včasih naravnost v besno strast (ropanje).

Ako primerjamo čebelno stavbo (satje) s stvori sorodnih kožokrilcev, vidimo zopet, da se odlikuje čebelna stavba posebno v dveh ozirih.

Že snov sama, iz katere je čebelno satje, je bistveno drugačna od snovi, iz katere grade svoje stavbe ose, čmrlji itd. Tu dragoceni vosek, kot produkt lastnega telesa, tam ničvredna papirju podobna sestavina iz rastlinskih snovi, ki jih žival nanosi od zunaj in primerno obdela in pomeša s slino. Ravnotako očitna in velepomembna je razlika, ako upoštevamo lego posameznih celic in pa lego celotne stavbe v bivališčih. Edino čebela stavi celice vedno na dve strani, tako da nastanejo v sredini skupna dna. Vsi drugi njeni sorodniki delajo samo enostranske zgradbe, ki leže vodoravno z odprtinami navzdol (ose), ali pa navzgor (čmrlji, melipone). Le čebela stavi satje navpično z odprtinami celic na obe strani. Drugi, zlasti evropski kožokrilci, uporabljajo svoje stavbe ozir. celice večinoma le za vzgojo zalege, edino čebela jih uporablja redno tudi kot skladišča za med in obnožino.

Zaradi te uredbe je čebelno gnezdo jako preprosto in enakomerno in že po naravi kaj pripravno, da se lahko brez škode razdene in zopet sestavi (premakljivo delo).

Mnogobrojna družina, ki se ohrani tudi čez zimo, rojenje in kopičenje zalog čez potrebo — to so biološke posebnosti, ki so lastne samo čebeli. Te posebnosti so temelji, na katerih sloni čebelarstvo sploh. Čudovito preprosto, pa skrajno enakomerno urejena stavba z navpičnim, dvostranskim satjem je pa podlaga za mo-

derno čebelarstvo s premakljivim delom, umetnim satjem in točilom. * * *

Nekaj zanimivih podatkov in pojasnil.

Čebelno in trotovo satje uporabljajo čebele za zalego lahko 10—20 let, matičnjake pa vedno le enkrat. Obnožino odlagajo in shranjujejo samo v čebelno satje, med po potrebi tudi v trotovino. 1 cm² zavzamejo 4 čebelne ali pa 3 trotove celice. Notranjost satnika v A.-Ž.-panju meri 24 × 40 cm = 960 cm². Na eni strani je torej 960 × 4 = 3840, na obeh straneh 3840 × 2 = 7680 čebelnih celic. V plodišču z 10 satniki torej 76.800 celic.

Matica začne staviti zalego navadno meseca februarja. Ob normalnih razmerah zaleže povprečno na dan:

do srede marca po 220 jajčec, skupaj 3800 jajčec;

do srede aprila po 309 jajčec, skupaj 9300 jajčec;

do začetka maja po 1008 jajčec, skupaj 15.120 jajčec;

maja po 1450 jajčec, skupaj 45.000 jajčec;

do srede junija po 1538 jajčec, skupaj 23.000 jajčec;

do konca junija po 1081 jajčec, skupaj 17.300 jajčec;

julija po 668 jajčec, skupaj 20.000 jajčec;

do 15. avgusta po 348 jajčec, skupaj 10.000 jajčec;

do začetka septembra po 450 jajčec, skupaj 6800 jajčec;

septembra po 83 jajčec, skupaj 2400 jajčec;

vse leto torej 153.720 jajčec.

Posebno rodovitne matice zležejo na leto do 200.000 jajčec.

Na 1 kg gre okoli 10.000 čebel. Po tem lahko presojamo število čebel v rojih, ako jih stehtamo. Dober panj ima čez zimo 15—20.000 čebel, ki porabijo povprečno: oktobra 0,78 kg, novembra 0,72 kg, decembra 0,72 kg, januarja 0,90 kg, februarja

1.19 kg, marca 1.95 kg, v šestih zimskih mesecih torej 6.26 kg medu.

Kakor vsaka žival, tako potrebuje tudi čebela za svoje življenje, oziroma za razvoj svojega života sledeče snovi: zrak, vodo, rudninske snovi, ogljikove vodane, beljakovino in toliščo.

Da čebela ne more živeti brez zraka, je izkusil že marsikdo. Najmanj ga potrebuje pozimi. Čim večja pa je toplina, tem večja je tudi potreba po zraku. Poleti ob hudi vročini se nastavijo pri žrelu močnih panjev starejše čebele ter neumorno krepelijo in na ta način odpravljajo iz panja ogljikovo kislino in vodne hlape ter obenem dovajajo vnanji sveži zrak (živi ventilatorji).

Dokler v panju ni zalege, potrebujejo čebele jako malo vode. Zadostuje jim vlaga v medu in rosa, ki se nabira v notranjosti panja. Ko se pa začne gojiti zalega, je uporaba vode jako velika. Donašati jo morajo od zunaj. Napačno je mnenje, ki se večkrat sliši med čebelarji, češ da si čebele ob mlakužah, vodotokih ali napačnikih gase žejo. To so le donašalke vode, ki se ne uporablja naravnost kot pijača, ampak za raztapljanje medu in pripravo krmilne mezge. Ob prav dobri paši čebele ne donašajo veliko vode, ker jo je obilo v nektarju. Vodo donašajo vedno le sproti in je nikdar ne shranjujejo v celicah.

Važni obstojni del čebelnega telesa so rudninske snovi, kakor: fosforova kislina, kalij, magnezija, kuhinjska sol, apno, železo itd. Umevno je, da jih dobiva žival v svoji hrani, in sicer v medu, obnožini, pa tudi v vodi.

Ogljikovi vodani so glavna čebelna hrana, ki v njihovem telesu zgoreva in tvori potrebno telesno toploto. Nahajajo se v medu, katerega poglavitna sestavina je invertni sladkor (okoli 70 odstotkov).

Beljakovino in toliščo pridobiva čebela iz obnožine (cvetnega prahu). Obnožina leske ima n. pr. poleg drugih manj važnih sestavin 30 odst. beljakovin in 4 odst. tolišče.

Naštete surovine (med, cvetni prah) uživajo in prebavljajo samo čebele (delavke). Spolne živali (matica in troti), zlasti pa zalega, se živi samo od krmilne mezge, ki jo pripravljajo čebele v veliki množini s pomočjo posebnih žlez (žlezovnikov). Le v sili uživajo surov med tudi matica in troti. Obnožine pa ne pokusita nikdar. Krmilna mezga je za čebelo prav tisto, kar je za sesalce mleko. Mezga, s katero krmijo čebele matične žerke, ima 45 odst. beljakovin, 13 odst. tolišče in 20 odst. sladkorja.

Končno potrebuje čebela za svoj obstoj primerno toploto, ki jo proizvajajo v svojem životu na tak način kakor druge živali. Od čebelne telesne toplote, ki izžareva neprestano iz njenega života, se vzdržuje potrebna toplota v panju. Čim mnogoštevilnejša je družina in čim manj praznega prostora je v panju, tem lažje ga ogreva. Za čebelno življenje in živahno delovanje zunaj panja je potrebna zunanja toplina nad 15 stopinj C. Ako toplina odneha pod 8 stopinj C, posamezna čebela kmalu otrpne. V sredini čebelnega gnezda je pozimi kakih 20—25 stopinj C, poleti, ko se godi zalega, pa 34—35 stopinj C.¹

¹ Zaradi pomanjkanja prostora moram končati ta spis, dasi bi bilo zlasti iz čebelnega življenja povedati še marsikaj. Toda našemu preprostemu praktičnemu čebelarju bodo tile podatki o sestavi čebelnega života ter o pomenu in delovanju posameznih organov zadostovali. Kdor pa je več nemščine in se želi temeljiteje in podrobneje poučiti o čebelni anatomiji, fiziologiji, biologiji in morfologiji, naj seže po najnovejših tozadevnih spisih prof. dr. E. Zanderja, ki v dveh knjigah iz leta 1919. in 1921. na podlagi najnovejših raziskovanj prav natančno obravnava te predmete. Pri sestavi tega spisa sem se tudi jaz ravnal po omenjenih najnovejših spisih dr. Zanderja in po slikah v njegovih knjigah so posnete tudi sličice v tem spisu.

Izboljšujmo naše pleme!

N. F. — Ljubljana.

Trgovina z živimi čebelami je v zadnjih letih skoro popolnoma pojenjala. Vsi smo pričakovali, da se bo takoj po razsulu zopet odprla, a smo se varali. Temu niso krive samo slabe, negotove prometne razmere, velike valutne difference, ampak težnja vseh naprednih narodov, izboljšati si domačo čebelno pasmo, je v prvi vrsti vzrok zastoju trgovine z živimi čebelami. Švicarski pa tudi nemški čebelarji se na vso moč trudijo, da si izboljšajo lastno čebelno pleme. In ne zaman! Dosegli so tako lepe uspehe, da moramo računati s tem, da v doglednem času sploh ne bomo več izvažali čebel, osobito, če ne bomo tudi v tem oziru sledili naprednim narodom. Res je, da naša čebelna pasma v marsičem nadkriljuje druge, posebno v pridnosti, krotkosti in razvoju, saj so ji te lastnosti prirojene. Toda mi se ne smemo s tem zadovoljiti, temveč jo moramo dvigniti tako, da bo kljub vsemu delu in uspehom inozemskih čebelarjev še vedno nadkriljevala vse druge pasme.

Ako hočemo to doseči ter tako dvigniti eksport in naše lastno čebelarstvo, moramo kreniti na popolnoma drugo pot, bodisi v načinu čebelarjenja, kakor tudi v odbiri plemenjakov.

Polovica naših čebelarjev čebelarji kar tjavendan, brez gotovega cilja. Organizacija jim je deveta briga, pa tudi za pouk se ne zmenijo, ker mislijo, da že itak dovolj znajo. Za pleme puščajo n. pr. take panje, da jih jim polovica čez zimo pomrje i. t. d., i. t. d. Edino delo, ki ga pravilno izvrše, je ogrebanje in žvepljanje. Slabe letine so sicer pokopale veliko takih čebelarjev, posebno letošnjo zimo bo imela smrt bogato žetev. Število čebelarjev, kakor tudi panjev se bo zelo zmanjšalo. Ostali bodo samo pravi čebelarji, ki hočejo napredovati in imeti poleg veselja tudi gmotno korist od čebelarstva.

V zadnjih letih pri nas moderno čebelarstvo močno napreduje. Ta pojav moramo z veseljem pozdraviti, nikakor pa se ne smemo zadovoljiti samo s tem, da se razširjajo moderni panji, temveč moramo v prvi vrsti obračati vso pozornost tudi izboljšanju naše pasme. Če bo naša čebela v vseh dobrih lastnostih nadkriljevala druge pasme, bomo s tem ne samo zelo pomnožili pridelek medu in voska, temveč tudi dvignili izvoz, obehem pa tudi širili čebelarstvo, kar pomenja letno milijonske pridobitve za naše narodno gospodarstvo.

Pogoji za uspešno izboljšanje naše pasme so:

1. da gojimo čisto pleme,
2. da odbiramo le najboljše panje za pleme,
3. da natančno zabeležujemo rod, starost in rodovitnost matic, donos medu, razvoj i. t. d. pri vsakem posameznem panju,
4. da pravilno vzgajamo matice,
5. da začnemo prirejati plemenske postaje za prašenje matic.

Vsi se zavedamo, ako ne gojimo čistega plemena, ne moremo govoriti o izboljšanju naše čebele. Prva naša skrb bodi, da odstranimo vse križanke. Za pleme pustimo samo tiste panje s čisto kranjsko čebelo, ki so nas med letom zadovoljili glede množine pridelka in tudi z razvojem. S tem si bomo napravili dobro podlago za delo v prihodnjem letu, ko bomo vzgajali in izmenjavali matice. Načinov, kako vzgajamo matice, je več, in jih bomo obravnavali drugič.

Nikakor pa ne zadostuje, da si vzgajamo lepe matice iz dobrih plemenjakov, ampak moramo skrbeti tudi za to, da se bodo oprasila le z dobrimi troti. To pa je mogoče, ako dosledno pospešujemo trotjo zalego le v plemenjakih z dobrimi lastnostmi in s sta-

rejšimi maticami, v manj vrednih družinah jo pa po možnosti omejujemo. Še lepše uspehe bomo dosegli, ko bomo imeli plemenske postaje za prašenje matic, in to v krajih, kjer z gotovostjo lahko računimo, da se bodo matice oplodile z izbranimi troti. Slovenci takih postaj žalibog še nimamo, je pa zadnji čas, da jih začnemo ustanavljati.

Na plemenskih postajah oprasene matice dodamo panjem, ki ne odgovarjajo našim zahtevam, odvišne pa prodamo. Vzgoja matic ni lahko delo, zato se moramo prepričati o nje uspehih, kar pa je možno le,

ako si vse, pod točko 3 navedene stvari točno zabeležimo.

Smotreno delo posameznika pa je zelo otežkočeno, zlasti glede ustanovitve plemenskih postaj in vzgoje matic v večjem obsegu. Dolžnost države je, da nam v teh, za narodno gospodarstvo tako važnih težnjah priskoči na pomoč, in sicer s tem, da ustanovi »Čebelarško šolo«, katere naloga bo, da poleg praktičnega in teoretičnega pouka, dela in vodi čebelarje tudi na tej poti do cilja, ter tako deluje za prospah našega čebelarstva.

Opazovalni panj.

M. H u m e k — Ljubljana.

Te dni me je naprosil učitelj-čebelar, da bi mu preskrbel načrt za opazovalni panj, ki bi ga rad postavil na šolski vrt, kjer naj bi šolska mladina dobila prve pojme o čebelah, njih življenju in o čebelarstvu. Novembra meseca leta 1905., torej ravno pred 16 leti — sem v »Slov. Čebelarju« opisal in s slikami pojasnil tak panj. Ker se mi zdi ta zadeva za današnje šolske razmere še važnejša nego takrat, ne bo menda odveč, ako se članek ponatisne. Prepričan sem, da si bo ta ali oni učitelj-čebelar, pa tudi nečebelar, omislil to preprosto živo učilo, ki bo njemu in šolski mladini trajen vir pobude in čistega veselja.

Dotični članek se glasi v nekoliko okrajšani obliki:

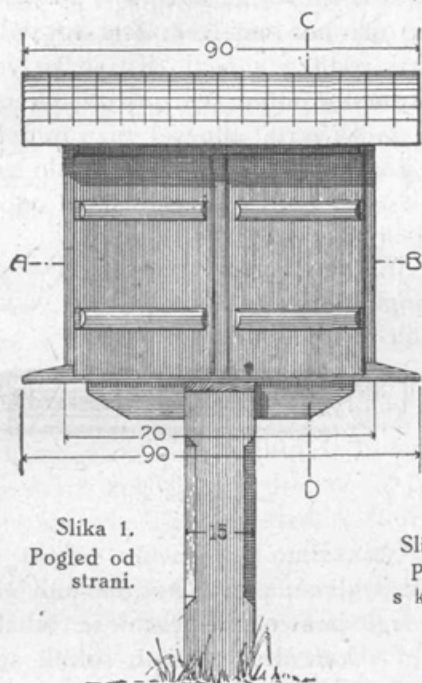
»Slovenski Čebelar« je že mnogokrat bodril in izpodbujal slovensko učiteljstvo, da naj se oprime umnega čebelarstva, zlasti v onih krajih, kjer so krajevne razmere ugodne za uspešno čebelorejo. Ako je učitelj čebelar, lahko z besedo in zgledom že zarana vname ljubezen do čebeloreje pri šolski mladini, posebno pri dečkih. Kako radi pomagajo učenci pri raznih čebelarških delih! S kakim zanimanjem poslušajo

in opazujejo, ko jim pri odprtem panju razlagamo in kažemo zanimivosti iz čebelarškega življenja!

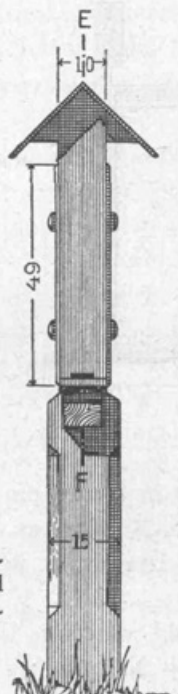
Navadni panji, v katerih čebelarimo, akoravno imajo premakljivo delo, pa niso nič kaj pripravi, da bi se na njih opazovalo in učilo. Tak panj je kakor zaprta knjiga, ki ni, da bi jo brez škode odpirali, kadar bi se komu ljubilo. Podnevi ob lepem vremenu moremo kvečjemu odpreti zadnjo končnico ali vratca tega ali onega panja, da učenci posamezno pogledajo vanj. Tu pač vidijo nekaj čebel, satje in morebiti nekaj medu, drugega nič. Za učne namene je treba panja, ki ga lahko odpremo pri vsakem dnevnem času tako, da nič ne motimo čebel pri njihovem delu, obenem pa vidimo in dalje časa lahko opazujemo vse, kar je moči videti v panjih od aprila do septembra. Videti moramo predvsem različno matico, zalego v vseh stopnjah od jajčeca do bube; dalje se mora izlahka opazovati kako grade čebele satje, kako stavi matica zalego, kako čebele polnijo satje z medom, kako spravlja jo obnožino itd., itd. Vrhu tega mora biti panj tako narejen in postavljen, da

lahko obenem opazuje večje število učenec (15 do 20). Tak panj kažejo slike 1.—5.

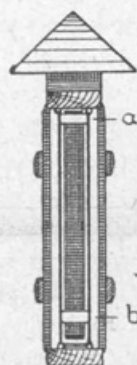
Iz 3 cm debelih smrekovih ali lipovih suhih desk se zbije najprej vnanji obod, ki naj bo natančno 10 cm globok (pod. 4). Obe žreli se urežeta v navpična kraka oboda, preden se obod zbije, in sicer v velikosti 8×30 mm. Obe izletalnici tvorita podaljška spodnje obodove deske. Streha je zbita iz dveh tanjših desk.

Slika 1.
Pogled od strani.

Slika 2.
Pogled s konca.

Slika 3. Pioris skozi CD.
a, b letvici, ki tvorita razdaljo med šipama.

Na vsako stran se priredijo dvojna vratca iz $1\frac{1}{2}$ cm debelega lesa. Vratca tečejo na primernih tečajih, kakor pri kaki omarici in se zgoraj in spodaj pritrjujejo s kljukastimi vijaki. Lahko jih priredimo tudi tako, da se zaklepajo s ključem.

Opazovalni panj ima samo en sat v velikem satniku (okviru), ker le tako dosežemo, da se nam v panju ne more prav nič skriti. Okvir naj bo iz močnejšega lesa, nego so navadni mali satniki. (Gorenja letva n. pr. iz 18 mm, stranski in spodnja pa iz 12 mm debelih remeljcev.) Širina remeljcev naj bo 25 mm. Vstaviti ga je prav natančno v sredi panja. Na vsako stran satnika je vložiti še okence s šipo, in sicer tako, da je razdalja med šipama ravno

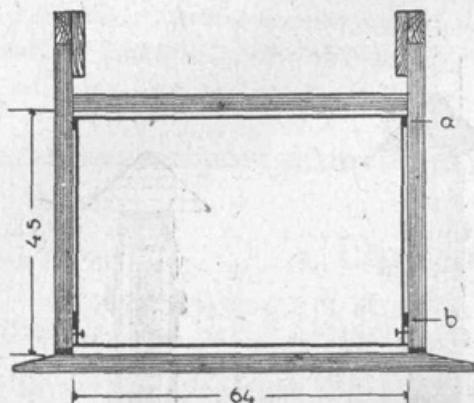
45 mm. To je pri panju najvažnejše. Ako bi bil ta razstoj le za par milimetrov večji, bi čebele srednji sat vsaj deloma zakrile in v to svrhu naredile po šipah tanke satiče in nam tako zaprle pogled na sat. Ako pa vložimo okenci s šipama v razdalji 45 milimetrov, ostanejo šipe popolnoma čiste, ker meri prostor med izdelanim satom in vsako šipo ravno 10 milimetrov. Med šipama in vratcama ostane kakih 15 mm praznine, kar je tudi potrebno, da se ob poletni vročini notranjost panja preveč ne razgreje od pekočih solnčnih žarkov. Okvira za šipi naj bosta iz 1 cm debelega in 2 cm širokega lesa. Širji okvir bi bil nepriičen, ker bi ob straneh zakril preveč satu. Razstoj 45 mm med šipama dosežemo najlažje na ta način, da pribijemo na vsako pokončno stranico oboda znotraj po dve letvici po 40 mm dolgi in 7 mm debeli. Zgornji dve nosita obenem satnik, vse štiri pa branijo, da se okenci s šipama ne moreta zblížati bolj nego v razdalji 45 mm. Vse to je jasno razvidno iz prereзов v slikah 3., 4. in 5.

Ko je panj gotov, ga pritrdimo, dokler je še prazen, na primeren steber v taki vi-

šini, da pride sredina šipe 120 cm od tal. Dečki potem stojé prav udobno opazujejo notranjost, odrasla oseba pa tudi lahko sedé gleda naravnost v odprti panj.

Nazadnje je treba vso stavbico zunaj dva- do trikrat prepleskati z oljnato barvo ali pa z vročim karbolinejem.

Panj naj se postavi na kak senčnat, zaveten prostor, vendar tako, da je pri-

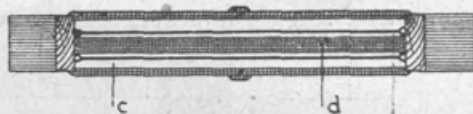
Slika 4.

stopen od vseh strani. Okrog in okrog naj bi bilo prostora za kakih 20—30 učencev. Na katero stran sta obrnjeni izletalnici, je popolnoma postranska stvar.

Začetkom maja je čas, da vsadimo v opazovalni panj primeren roj. Najbolje se obnese dober prvec. Pa tudi drujec zado- stuje, ker se matica rekdokdaj izgubi. Preden roj vsadimo, prilepimo na satnik 3 do 4 cm širok kos lepega čebelnega satja. Tudi ravnotako širok pas satnice bi bil dober. Napačno bi pa bilo, ko bi dali takemu roju ves sat izdelan ali celo satnico. Razen tega, da bi ne mogli opazovati, kako čebele grade satje, bi imelo to še več drugih slabih posledic.

Kako se roj vsadi v tak panj, bo pogodil vsak čebelar. Jaz sem postopal tako-le: Na eni strani sem okence s šipo pritr dil na njegovo pravo mesto in vratca zaprl. Na drugi strani sem pa vratca odprl in vzel okence s šipo iz panja. Nato sem pristavil k panju mizo in jo toliko podložil, da je segala tik do dna panja. Satnik z začetki sem že prej trdno učvrstil v panj. Proti mraku sem potem stresel pripravljeni roj na mizo in s kakim remeljcem oziroma omelcem sem spravil čebele prav izlahka v panj. Ko so se večinoma pospravile noter, sem pritr dil okence s šipo, zaprl vrata, odnesel mizo in delo je bilo končano. Kar je čebel ostalo zunaj, so se vse do zadnje sprašile skozi odprti žreli v panj.

Roj ob lepem vremenu takoj začne z delom, matica takoj zalega itd. V kakih 14 dneh je sat dodelan in zaležen.

Slika 5.

Čez zimo ne smemo pustiti čebel v opazovalnem panju, kar pa tudi nima nobenega pomena. V jeseni se čebele ome- dejo v kak drug panj in satnik se spravi za drugo leto.

Komur se zde omenjene mere preve- like, si lahko priredi panj nekoliko manjši. Veliko bi pa ne smeli ukratiti naznač- nih mer, ker bi majhna družinica ne nuda tistih koristi pri opazovanju. Kdor bo delal panj v drugačnem merilu, naj si najprej napravi satnik in po njem naj potem umeri širino in višino panja. Globokost ostane pa v vsakem slučaju enaka.

Nenavadno čebelno leto.

M. B. Miklavčič, Janesville, Minn. Sev. Amerika.

Leto 1921. je bilo zame eno izmed naj- bolj zanimivih v čebelarški panogi. Zaradi nenavadno mile zime smo prenesli čebele iz njihovih zimskih bivališč že v prvi tre-

tjini marca meseca. Ker so imele zadostne zaloge in ker je kmalu potem začel cveteti beli javor, so dobile dovolj potrebne obno- žine in matice so začele hitro zalegati, ta-

ko da smo imeli v zadnji tretjini maja vse družine pripravljene za glavno pašo, ki se v navadnih letih prične v prvi tretjini junija. Nastopil je mesec junij z dolgimi in vročimi dnevi in, ker je zemlja že delj časa pogrešala dežja, so bili pašniki jako slabi. Bela detelja, ki daje tukaj glavno čebelno pašo, ni obetala nič. Detelja alsika je bila radi suše jako majhna in tudi pozna, zato tudi ni obetala dosti. Čebele smo imeli kakor rečeno pripravljene, a paše nikjer. Edino upanje, ki nam je še ostalo, je bila lipa, na katero pa zaradi velike suše in vročine tudi nismo mogli z gotovostjo računati. In ker čebele celo pomlad niso dobile nobenega nektarja, niti ne cvetnega prahu potem, ko je odcvetel beli javor, so matice popolnoma prenehale z zaleganjem. Pri nekaterih kolonijah sem opazil še po dva sata starega medu, a nobene mlade zalege več. V panjih je obstal ves obrat, prav tako kakor bi se bila ustavila glavna gonilna sila velike tovarne. Treba je bilo pričeti s krmljenjem, daš je bilo do lipove paše le še nekaj dni. Kakšno delo je to, če se pomisli, da smo imeli pokladati skoro osemsto panjem! Tu nismo smeli zgubljati časa, kajti čebele je bilo treba pripraviti nazaj v njihovo normalno stanje, ako smo hoteli od njih dobiti kake koristi.

Pričeli smo torej s pokladanjem, ki smo ga končali v štirih dneh. Hrano smo napravili iz enega dela medu, dveh delov sladkorja in dveh delov vode. Zmes smo napravili doma, potem smo jo pa v velikih posodah na tovornem avtomobilu razvozili na zunanja čebelarstva. Panji so se zopet oživeli, matice so zopet začele staviti zalego in ko je pričela cveteti lipa, je bilo zopet vse v redu. S tem, da so bile matice prenehale z zaleganjem, lipova paša ni bila dosti oškodovana, ker tiste čebele bi še takrat itak ne bile izležene. Ako pa bi bila lipa začela cveteti par tednov pozneje, bi bili pa prikrajšani na pridelku za več tisoč funtov.

Lipa je cvetela izredno dobro, le žal, da je zaradi silne vročine in suše trajala samo pet, do šest dni. Kljub tej kratko

trajajoči paši pa je bil donos nad vse pričakovanje dober, ker panji so bili močni in niso mislili na rojenje.

Ko je odcvetela lipa, nismo pričakovali ničesar več, kajti pri nas navadno ni izdatne jesenske paše. Tukaj nimamo resja ali ajde, tu in tam je sicer razno divje cvetje, ki pa le redko medi. Takrat, ko smo točili, smo opazili, da panji nimajo v plodiščih medene zaloge, ki bi mogla zadostovati do jesenskega krmljenja. Zato smo sleherni panj preskrbeli s potrebnim medom do tistega časa.

Ko sem se nekega dne peljal okrog zunanjih čebelarstev, sem opazil nenavadno vrvenje pred panji. Pogledal sem v več panjev in o čudo! Povsod nov, zadelan med. Da vidim, odkod ta med, sem šel doli proti močvirju precej osušenega jezera in tam sem našel vse polno modrega cvetja z imenom Purple Vervain (Vernela hastata) in čebele so brale na njem, kakor na ajdi. Poleg tega pa je tudi začenjal cveteti takozvani Spanish needle (?), katerega je bilo ob usahljih jezerih v obilici. Vsi panji so potrebovali naklad (medišč). Da nismo pričakovali kaj podobnega, se razume, ker imeli smo že medišča shranjena in zavarovana proti moljem. Ker smo bili gotovi, da ta paša ne more trajati dolgo, smo naložili na panje samo polovična medišča, kar pa mnogim ni zadostovalo. Ta nepričakovana paša je bila vredna na stotine dolarjev, kajti skcro vsi panji so dobili zažostne zaloge za zimo in poleg tega smo natočili še več tisoč funtov medu.

Omenjena paša je povzročila, da so mnogi panji rojili; dobili smo čez trideset rojev, lepo število pa jih je tudi ubežalo. S temi roji si nismo belili glave, kajti bili so roji s starimi čebelami in s starimi maticami, ki bi čebelarju le malo koristili. Vzrok rojenju je bil ta, ker smo ob času točenja panjem odvzeli vsa medišča, zato so se vse čebele nagnetle v plodišča in ker je potem nastala tudi dobra paša, so bili panji v enakem položaju kakor spomladi, ako jim pravočasno ne razširimo prostora.

Leto 1921. je bilo zame v več ozirih jako poučno. Opazil sem, da je moja čebelarstva znanost kljub mnogim izkušnjam vendar še precej pomanjkljiva. Človek se vedno uči, in ko misli, da se je že vsega naučil, pridejo stvari, ki ga opomnijo, da pogrša še marsikaj. Danes, ko premišljujem preteklo leto, vidim svoje napake, katere sem napravil s tem, ker nisem računjal na razne okolnosti nenavadne vročine

in suše. Praktičen čebelar bi moral biti tudi natančen opazovalč vseh okolištin, ki so v zvezi s čebelarstvom; moral bi imeti nekak načrt za ta ali oni slučaj. Vreme je v čebelarstvu panogi največjega pomena in čebelar naj bi natančno zasledoval njegove izpremembe ter se ravnal po njih. Jaz sem zopet za nekaj izkušenj bogatejši. Praviijo, da je to toliko vredno, kakor gotovina v banki.

A.-Ž. panj na otoku Rabu.

Peter Zabija, župnik.

Leta 1914. sem začel čebelariti v A.-Ž. panju. Ker sem bil začetnik in nisem imel prilike, da bi se bil poučil pri drugem čebelarju (pri nas čebelarijo še v predpotopnih panjih), tedaj ne samo, da nisem imel koristi od čebelarstva, ampak sem moral čebele tudi hraniti. Poguma vendar nisem izgubil. Pridno sem bral »Čebelarja« in čebelarstva knjige. Mislim sem: Drugi trošijo denar za zabave, a tebi so postale čebele največja zabava, pa kaj ti mari za malo cukra!

Koncem leta 1915. je nastala ona glasovita vojska v »Čebelarju« radi članka g. Podgornika proti panju A.-Ž. Tista vojska je koristila vsem, a največ čebelarjem-začetnikom. Od tiste dobe je postal A.-Ž. panj za mene prav dobičkonosen. Že leta 1918. sem natočil iz šest A.-Ž. panjev preko 250 kg medu. Tudi kasneje se mi niso A.-Ž. panji izneverili. To leto je bila pri nas kakor tudi drugod velika suša, poleg tega nam je burja spomladi ob času najboljše paše kar vse uničila, da je nekatero rastlinje v drugič cvetelo, in vendar mi je dal vsaki A.-Ž. panj povprečno 25 kg medu. Meni je zdaj čebelarenje v A.-Ž. panjih prava igrača. Naši preprosti čebelarji se le čudijo, koliko medu dobim iz teh panjev.

Edino to sem opazil, da so za naše kraje, najsi je le malo boljše paša, A.-Ž. pa-

nji premanj ni, in že sem razmišljal, kako bi jim dodal še eno medišče, ker sicer moram v slučaju dobre paše točiti še nezrel med, če nočem pustiti, da mi čebele pasejo lenobo, viseč pred žrelom v grozdu, ali da mi panji roje. Opazil sem tudi, da je prevešanje v A.-Ž. panjih ravno pri nas neizogibno potrebno. V minulem letu sem spomladi po navadi prevešal. Ko je pomladanska paša minula, sem pustil še nadalje prevešeno. Prve dni avgusta je pri nas deževalo in »vresje«, ki daje pri nas jesensko pašo, je začelo cvesti. Čebele so pridno nosile in veselil sem se, da bom nadomestil, kar sem izgubil spomladi. Okoli Male maše opazim, da izletavajo troti. Pregledam panje in kaj vidim! Plodišče je bilo prepolno čebel in zalege, nekateri panji pa so bili že začeli graditi matičnjake, dočim je bilo v mediščih prav malo čebel. Matičnjake sem takoj uničil, in satje iz medišča prestavil v plodišče in obratno. To je že nekaj pomagalo. Toda, ko bi bil po običaju sredi avgusta prevesil, tedaj bi bil pridelal mnogo več medu. Za bodoče sem si dobro zapomnil, da moram tudi za jesensko pašo na novo prevešati.

Kakor sem že opomnil, se mi zdi za naše kraje premalo eno samo medišče v A.-Ž. panjih, in ko sem bral članke gospoda Miklavčiča o ameriškem panju, sem se navdušil zanj. Ko sem pa drugi dan opa-

zoval svoje A.-Ž. panje, ki bi jih moral opustiti, tedaj so se mi ti prav smilili. Oni so moje največje veselje, ž njimi sem začel čebelariti, pa bi jih sedaj opustil, ko sem se jih je tako privadil! Tudi pripis uredništva je malo ohladil moje navdušenje za ameriške panje, ker je tudi pri nas dosti takih dolgoprstnikov. Pa tudi burja mnogokrat silno razsaja in končno pristo-ra pri nas tudi nimamo preveč.

Tedaj sem začel misliti, zakaj se ne bi dalo tudi v A.-Ž. panjih po ameriško čebelariti. Lahko bi se priredili z enim plodiščem in dvema mediščema. V plodišču naj bi bile palčice vdlane v stene za stalno. Palčice v prvem medišču naj bi bile pritrjene na matično rešetko in v drugem medišču pa na okvir za rešetko, ki bi bil pa brez rešetke. (Seveda bi bil panj potem za eno medišče višji. Op. uredn.) Žrelo naj bi v plodišču zavzemalo celo širjavo panja kakor pri amerikancu, in drugo običajno žrelo naj bi bilo v drugem medišču, pa bi se mogla, kakor pri amerikancu, par dni preden se začne točiti, potisniti pod drugo medišče pločevinasta ploča, ki bi zaprla pot iz medišča v plodišče, a na gornje žrelo bi se postavila begalnica. Drugače bi se opravljalo vse, kakor v amerikancu!

Kaj se Vam zdj, gospod urednik, ali bi se obnesel takó povečani A.-Ž. panj? Rad bi čul Vaše mnenje. Ker je pa zdaj težko naročiti A.-Ž. panje pri gospodu Žnidersiču, ker bi se morala plačati carina, tedaj Vas prosim, gospod urednik, da bi mi javili

kako dobro tvrdko v Sloveniji, ki dela točno A.-Ž. panje z vsemi pritklinami.

Tukaj sva le dva čebelarja, ki čebelariva v A.-Ž. panjih, in ne moreva drug drugemu dosti prehvaliti svojih panjev glede njihove uporabljivosti in dobrih lastnosti v vsakem oziru. Ostali pa čebelarijo v svojih preprostih panjih.

Pripis uredništva. Predvsem najlepša zahvala za zanimivo poročilo. Zelo nas bode veselilo, ako se boste oglasili še večkrat. Vaša misel o povečanem A.-Ž. panju je popolnoma prava. Na Vrhniki pri Ljubljani so nekateri čebelarji že poskušali panje z dvema mediščema. Pri nas je pa to nepotrebno, ker je še eno samo medišče navadno precej prazno ali vsaj redkokdaj polno. V Vašem slučaju bi jaz postopal tako-le: Najprej bi običajno prevešal v I. medišče (neposredno nad plodiščem). Takoj ko bi bilo to prilično polno in bi trajala paša dalje, bi polno satje preložil v II. medišče, I. bi pa izpolnil s praznim satjem. V srečnem slučaju, da bi čebele napolnile tudi to medišče in bi še ne bilo konec paše, bi bilo treba II. medišče iztočiti, v nje ga predejati polno satje s I. medišča, v to pa zložiti iztočeno prazno satje.

Panj z dvema mediščema bi veljal danes 700—800 K ali pa še več. Vprašati hočem vrhniške čebelarje, če bi katerega prodali. Če hočete pa nove, izvolite pisati. Do pomladi Vam jih bomo že nekaj preskrbeli. Navadne A.-Ž. panje ima v zalogi naše društvo.

„Idealna čebela.“

A. T.

Ko je bivša Kranjska kmetijska družba začela v letih 1911 in 1912 propagando za izvoz naše sive čebele v prekmorske kraje, je vse kazalo, da se bo to podjetje začelo razvijati in obetalo se je, da bo v bodoče tudi čebelarstvo postalo važen in dobičkonosen faktor v našem na-

rodnem gospodarstvu. Praktična izvršitev te ideje se je poverila g. Janu Strgarju na Bitnjah v Bohinju. Z velikimi stroški in mnogimi žrtvami započeto delo pa je nenadoma ustavila svetovna vojna. Mnogobrojna naročila na naše matice in panje se niso mogla redno izvrševati in promet je

kmalu popolnoma prenehal. Marljiva in krotka sivka je ostala v ozadju in njen svetovni sloves je malone popolnoma ugasnil spričo vojnega hrupa in trušča. Obdolžili so jo celo vohunstva in veleizdaje (kakor je bilo čitati v nekem slovenskem časopisu). Samo tega nismo doživeli, da bi bili Avstrijci kako čebelo v železo vkovano privedli na grad. Tudi ni bilo slišati, da bi bili katero zaradi špionaže in drugih takih prestopkov poslali na drugi svet.

Toda šalo na stran! Istina je, da se je v prekmorskih deželah po vojski skoro pozabilo na našo čebelo. Tembolje se pa šopiri italijanka, ki hoče našo sivko popolnoma izpodriniti z angleško-ameriškega trga.

Nekaj dobrega pa je vendar obrodilo prizadevanje kmetijske družbe in g. Strgarja. Nekateri ameriški čebelarji veččaki so se začeli bolj živo zanimati za našo čebelo in nasprotno so tudi naši čebelarji začeli obračati svoje poglede proti Ameriki, ker so prepričani, da bi se dalo tudi v tem oziru kaj pridobiti od izkušenih čebelarjskih tovarišev onstran »široke luže«.

Nadejati se je, da bo naša čebela prišla tudi pri ameriških čebelarjih prej ali slej do veljave, dasiravno jo je nališpana italijanka začasno izpodrnila s trgovskega pozorščca. O tem nas uverja članek »Idealna čebela«, ki ga je spisal Mr. John Prothero v letošnji septembrski številki ameriškega čebelarskega lista »American Bee Journal«.

Cni del tega članka, ki obravnava našo čebelo, se glasi:

»Z namenom, da bi izboljšali kako čebelno pleme, so se uporabljale do sedaj le poedine pasme. Penna, Piana in Bazzala vzgajajo usnjato barvano ligurijsko čebelo, nekako sorodnico svetle italijanske čebele. Jan Strgar (Bitnje v Bohinju) se bavi z vzgajanjem čebelne pasme, ki morabit največ obeta, to je kranjska čebela. Angleži se pečajo z rjavo holandsko čebelo. V Egiptu, na Cipru in drugod skušajo čebelarji z izbiro najboljših matic izboljšati ondotno domačo pasmo.

V tej deželi (v Združenih državah) še je na ta način odbiralo in izboljšavalo v taki meri kakor nikjer drugod. Križanje z drugimi pasmami pa se je poizkušalo prav malo. Prvotno navdušenje za svetlozlato barvo (lastno neki vrsti italijanske čebele), se je precej poglelo in sedaj je na glasu navadna italijanka s tremi obroči (pasovi).

Jaz sem bil tudi med tistimi, ki poizkušajo vsako novost. Ukvarjal sem se najmanj z desetorico ameriških čebelnih vrst in poleg tega še s kranjsko in črno čebelo. Priznati moram, da zelo dvomim, da bi se tripasasta italijanka ne dala še izboljšati. Nisem še imel italijanke, ki bi se mogla glede krotkosti meriti s kranjsko pasmo. Pa tudi glede hitrega razmnoževanja v mrzlem pomladanskem vremenu italijanke daleč zaostajajo za kranjicami. Poizkušal sem tudi črno čebelo, ki pa ni imela onih lastnosti, ki jih ji pripisujejo knjige. Nasprotno! Prepričal sem se, da je bila vedno krotka in stanovitna. Zjutraj so bile rano na delu. Mrzlo oblačno vreme jih ni ostrašilo.

Kranjice so bile še bolj rojenju podvržene nego sem bral po knjigah; ko se je pa to poglelo, so delale čudeže. Največja njihova napaka je, da šum in hrup, ki ga povzročajo pri rojenju, vznemirja in moti italijanke, dasiravno stoje panji po več metrov vsaksebi. S svojim nemirnim vedenjem pokvarijo svoje mirne sosede. (?) Ne morejo jim pa vcepiti svojih dobrih lastnosti... (?)

Črne čebele, s katerimi sem se bavil, so bile z ozirom na rojenje prav take kakor italijanke. Rojile so namreč zelo redkokdaj. Njihove črne matice pa so bile vedno naravnost nevidne. (Zaradi svoje črne barve se ne ločijo od čebel in jih je težko najti. Op. uredn.) Trdno sem prepričan, da bi dobre lastnosti, zlasti krotkost in plodovitost kranjske in neobčutljivost črne čebele, združene v eni pasmi, dale idealno čebelo.

Prva naloga naj bi bila, da se krotkost kranjice vcepi v italijansko troobročnico, da postane popolnoma stanovitna. Vzga-

jati bo treba tako dolgo, da se doseže stalna mešanka, ne pa samo navadna križanka. Ako bi ta mešanka kazala še preveč nagnjenja do rojenja, naj se ta slaba lastnost iztrebi z izbiro, ali pa z nadaljnjo dodajo italijanske krvi.

Mnogo je še raznih načinov, ki se jih bo izrejevalec lahko oprijel. Toda prvi korak pa naj bo, da se krotkost in plodovitost kranjice vcepi v sedanjo ameriško-italijansko pasmo. Za to temeljno načelo naj se za-

nimajo vsi ljubitelji in čebelarški strokovnjaki. Tako postopanje bi pomenilo vsekakor korak naprej pri vzgoji vzorne ali idealne čebele.

O p o m b a p r e v a j a l c a. Članek zastopa zdrave in izpeljive nazore o izreji najboljše (idealne) čebele. V ameriških čebelarških krogih, ki streme po neprestanem napredku, bo vzbudil gotovo mnogo zanimanja. Povpraševanje po naši čebeli se bo zopet pričelo in s tem se bo poživil izvoz.

Opazovalne postaje.

Jos. Verbič — Ljubljana.

V prvih dveh tretjinah novembra je bilo zmerno mrzlo vreme, povprečno $+4^{\circ}$ C. V zadnji tretjini pa je nastopil občuten mraz. Več kot polovica dni je bilo meglenih in oblačnih, ena tretjina pa deževnih in celo sneženih.

Prve dni so se čebele nekoliko sprašile, potem pa zopet nastopile svoj zimski počitek. Motile so jih tu in tam ptice. Ena postaja (Sv. Peter pri Mariboru) se pritožuje nad žolnami, ki kvarijo panje in vznemirajo čebele, več postaj pa javlja nadležnost senic. Nastavljajte jim bučnih pečk in lojevih odpadkov, pa vam ne bodo delale škode. Zasenčite tudi izletnice, da solnčni žarki ne bodo vabili čebele v sneženi grob.

Panji niso razen par izjem porabili ves mesec niti po pol kilograma.

Krtina pri Dobu. V 10. številki »Čebelarja« je v pregledu v našem razpredelku nekaj tiskovnih pomot. Panj je največ prinesel 5. in ne 25. septembra; najnižja toplina je bila -2° in ne $+2^{\circ}$ C in srednja mesečna $+13.3^{\circ}$, ne $+15.3^{\circ}$.

Škofja Loka. Naši čebelarji gledajo z veliko skrbjo in žalostjo v prihodnost. Mnogi stari čebelarji so zaradi rednih slabih letin izgubili veselje do muh.

Formin pri Moškanjcih. Dne 9. t. m. je bila taka burja, da mi je vrgla streho raz čebelnjak. — Od 27. do 30. nov. je padlo 45 cm visoko snega.

Dosedanjim gg. poročevalcem. Ko boste dobili ta list v roke, bo skoraj novo leto, torej primeren čas, da se glavni poročevalec vam vsem najtopleje zahvali za vaš trud in sodelovanje. Posebno zahvalo izreka onim, ki so

natančno beležili težnje, vremenske, pašne in druge podatke ter mu jih tudi redno dopošiljali.

Žal, da je bilo tudi nekaj nerednih poročevalcev. Bili so tudi taki, ki so namesto poročil pošiljali na društvenih tiskovinah naročila za odbor, za trgovce itd. Drugi so nam ob najvažnejšem času, t. j. ob glavni paši, prenehali s tehtanjem ali demontirali panj pozimi, češ, da ne bodo vznemirjali čebel. Veliko nerilnik z g. urednikom je bilo zaradi poročevalcev, ki so pošiljali poročila **prepozno** ali le vsak drugi mesec. Nikakor mi niso bili všeč oni, ki vse leto niso ničesar poročali, četudi so se zglasili in prevzeli vse društveno orodje in tiskovine. Zadnje prosim, da mi takoj na društvene stroške vrnejo vse izposojene stvari.

Vse druge prosim,

1. da se v zadnjem poročilu za tekoče leto izjavijo in se zavežejo, da hočejo prihodnje leto redno pošiljati poročila,

2. da javijo, koliko stroškov so imeli v preteklem letu za poštnino. Društvo bo ta dolg poravnalo. Naznanijo naj

3. katere tiskovine želijo in v katerem številu,

4. katerega opazovalnega orodja jim manjka. Sedaj imamo nekaj toplomerov, ki jih lahko dobijo o priliki, ko pridejo v Ljubljano, pri glavnem poročevalcu (Streliška ulica št. 32), ki jim bo istočasno pojasnil, kako se toplomer rabi. Obvestite nas

5. v kakšnem stanju se nahaja izposojeni društveni inventar; toplomer in tehtnica (ali je navadna decimalna ali čebelarska).

Mesecni pregled za november 1921.

Kraj (z morskó višinoj)	Oznácha opazo- vanega panja	Panj je na teži						Toplina zraka			Umj. sniž.											
		pridobil v			zguhl v			v mesecu čistih dkg	največ prid. bil	najvišja	najnižja	srednja me- sečna	izletnih	deževnih	s snegom	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih			
		1	2.	3.	1	2.	3.													pridobili	porabili	dkg
Liubljana (305 m)	A.-Ž.	—	—	—	10	10	5	—	25	—	—	+14	-10	+2	1	5	4	22	5	2	8	
Vič pri Liubljeni	A.-Ž.	—	—	—	10	15	15	—	40	—	—	+15	-9	+2.8	2	6	5	19	3	8	9	
Krtina pri Dobu (305 m)	A.-Ž.	—	—	—	15	5	25	—	45	—	—	+14	-14	+1.6	6	9	7	21	6	3	7	
Škofja Loka (349 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	6	5	17	11	2	7	
Javorje (700 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Oliševak pri Kamniku	—	—	—	—	5	5	20	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sv. Gregor p. Ortneku (736 m)	A.-Ž.	—	—	—	30	28	36	—	94	—	—	+10	-7	-0.2	4	4	9	25	3	2	23	
Kočevje (460 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Novo mesto (180 m)	A.-Ž.	—	—	—	10	20	50	—	80	—	—	+17	-8	+3.1	—	10	8	23	5	2	8	
Rožni dol pri Semiču (376 m)	A.-Ž.	—	—	—	30	30	40	—	100	—	—	—	—	—	—	6	6	29	1	—	19	
Struge p. Dobropoljah (416 m)	—	—	—	—	10	10	5	—	25	—	—	+17	-8	—	2	7	8	26	2	2	18	
Leskovec pri Krškem (202 m)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sv. Peter pri Mariboru (210 m)	—	—	—	—	10	10	10	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Formin pri Moškanjcih (211 m)	—	—	—	—	17	7	13	—	37	—	—	+16	-3	+3.1	3	10	7	22	3	5	12	
Sv. Duh na Ostr. vrhu (536 m)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sv. Lovrenc na Poh. (442 m)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ojstrica nad Dravogr. (981 m)	A.-Ž.	—	—	—	20	30	33	—	80	—	—	+10	-8	+1	4	1	5	15	9	6	6	
Zg. Porčič v Slov. gorinah	—	—	—	—	5	3	2	—	10	—	—	—	—	—	—	4	4	22	6	2	6	

Iz organizacije.

Redni občni zbor čebelarke podružnice za Kranj bo 6. januarja 1922. v gostilni J. Ručigaj v Kranju, in sicer točno ob 14. uri. Dnevni red: Poročilo predsednikovo, tajnikovo in blagajnikovo. Volitev novega odbora. Prodaja kamnov za društveni dom. Raznorožiti. — Sladkor za poletno krmljenje je došel. Na panj se čobi $\frac{1}{4}$ kg. Kdor ga hoče imeti, mora priti ponj najkasneje do 10. januarja 1922. Kdor se do tega dne ne oglasi, se pri oddaji ne bo upošteval. — J. Ručigaj.

Podružnica čebelarkega društva na Krki bo imela svoj občni zbor v nedeljo dne 15. januarja 1922. ob eni uri popodne na Vidmu pri Lobetu. Udeležite se zbora vsi čebelarji! Pobralla se bo tudi članarina za leto 1922. — Predsednik.

Čebelarke podružnica Zgornjedravske polje ima svoj redni letni občni zbor na dan sv. treh Kraljev (6. januarja 1922.) ob 9. uri

v društvenem domu v Slivnici s sledečim sporedom: 1. Poročilo tajnika, 2. poročilo blagajnika, 3. volitev novega odbora, 4. pobiranje članarine za l. 1922. in vpisovanje novih članov, 5. slučajnosti. — I. Pinter.

Poročilo z Murskega polja. V minolem letu se nam je čebelarstvo zaradi strašne suše izredno slabo obneslo. Le prav od pričetka pomladi je bilo kaj malo ugodnih dni za čebele. Tako je potem šlo naprej ves poletni čas tja do pozne jeseni. Ob najlepšem času smo morali krmiti, ako smo hoteli, da nam žival popolnoma ne propade. Zadnja nada je bila ajda. Žalibog, da je šel tudi ta up večino po vodi. Le z velikim trudom so čebele nabrale nekaj za zimo. Izpočetka je tehtnica kazala le 40—50 dkg pribitka na dan. Ob najboljšem času pa komaj 1 kg. Druga leta so nanesele po 3—3 $\frac{1}{2}$ kg dnevno. Nadejamo se, da bo drugo leto bolje. — Slavko Žnidarič.

Drobiž.

Čebelarke podružnicam! Davčne oblasti pošiljajo vsem društvom, tudi čebelarke podružnicam poziv, naj naznanijo podružnično imetje v svrhu predpisa pristojbinskega namestka. Gre za pravo podružnično, skupno društveno imetje. Lesem spada morebitna gotovina v blagajni in podružnični inventar, orodje in potrebščine, katere si je omislila podružnica za podružnični denar in za skupno porabo članov. Večina podružnic seveda nima takega društvenega imetja, ne izdatne glavnice, zato lahko davčni oblasti odgovori: »Podružnica nima nobenega društvenega premoženja«. — Več podružnic je ta poziv naporno razumelo, češ da je treba naznani vse, v čebelarstvo stroko spadajoče zasebno imetje vseh članov. Jurancič.

Ljudstvo ali družina? Nekateri mlajši čebelarji tako radi uporabljajo v govoru in pisavi besedo »ljudstvo« ali celo »čebelno ljudstvo«. Enkrat za vselej moramo ugotoviti, da ta izraz v smislu, kakor se je jel uporabljati v čebelarke literaturi, iz tehničnih razlogov nikakor ni upravičen in ga moramo z vso odločnostjo zavrniti in iztrebiti iz govora, še bolj pa iz pisave. To je čisto navaden, grd germanizem — prevod nemške besede »Volk«, »Bienen-volk«. V besednem zakladu naših starih izvornih čebelarjev, ki žalibog izumirajo bolj in

bolj, ne najdemo tega izraza. Oni pravijo kratkoma »panj« čebelarim in praznemu panju. Iz govornega smisla je skoro vedno jasno razvidno, ali se beseda »panj« nanaša na čebele ali na prazno posodo. (Primerjaj: »Tale panj bo rojil.« »Poglej, ta panj je lepo narejen!« »Koliko mi daš za panj čebel?« »Čez zimo sem pustil 10 panjev« itd.) Vrhu tega pa se pomen besede »ljudstvo« nikakor ne sklada s pojmom čebelnega panja. Besedo »ljudstvo« navadno rabijo, dasi tudi ne popolnoma pravilno, za veliko število posameznih družin, sorodnih po jeziku, običajih itd. V enem panju živi pa navadno le ena sama mnogobrojna družina z eno samo gospodarico. Komur torej beseda »panj« v širšem pomenu ne zadostuje, naj uporablja pa za ta pojem besedo »čebelna družina« — nikdar pa ne »ljudstvo«. M. H.

»**American Bee Journal**«, October 1921, piše med drugimi: Vprašanje velikih panjev se povsod oglašča. Profesor Jager (naš rojak) na državni kmetiji v Minnesoti (Minnesota State Agricultural Farm) zagotavlja, da bo v 15 letih nizki okvir izgubil veljavo in se ne bo več uporabljal. Uredništvo pa meni, da je običajni Langstrothov okvir preveč udomačen, da bi se mogel tako hitro ali pa sploh kdaj opustiti. — Satniki v A.-Ž. panju (Gerstungova mera) so dovolj visoki. (Op. ur.)

VSEM DRUŠTVENIM ČLANOM V VEDNOST!

Pri seji širšega odbora dne 4. decembra t. l. se je soglasno sklenilo sledeče: Zaradi skrajno neugodne čebelarke letine v minolem letu, zaradi pomanjkanja vsake državne podpore in še iz več drugih vzrokov se morajo nameravane prireditve v proslavo društvene petindvajsetletnice, zlasti čebelarska razstava in polaganje temelja za čebelarski dom, odložiti na poznejši ugodnejši čas. — Društvena petindvajsetletnica se bo za enkrat proslavila na ta način, da se bo izdala posebna slavnostna številka »Slovenskega Čebelarja«, ki bo izšla tekom februarja meseca, namesto običajne 1., 2. in 3. številke. Obsegala bo tri tiskovne pole in bo tiskana na boljšem papirju. Zunaj in znotraj bo primerno okrašena in njena vsebina se bo nanašala predvsem na društveno delovanje tekom njegovega štiriindvajsetletnega obstoja.

Da bo pa mogoče to nelahko delo namenu primerno in pravočasno izvršiti, bi morali sodelovati kolikor moči vsi dosedanji sotrudniki lista. Iz tega tehtnega razloga vljudno prosim vse društvenike, ki bi lahko sodelovali in so dobre volje, da se v obilnem številu s primernimi nasveti in spisi odzovejo temu vabilu. Prav posebno pa apeliram na vse starejše društvene člane in nekdanje sotrudnike, ki so od prvega početka društvenega delovanja skozi dolga leta vodili društveno krmilo in preživljali v društvu vesele, pa tudi težke čase. Naj tudi ti zopet poprimejo za pero in pripomorejo, da se čim častneje proslavi spomin petindvajsetega rojstnega dne njihovega otroka.

Pozabimo ob tej slavnostni priliki vsa nesoglasja in nesporazumljenja! V bratski

slogi se zberimo k skupnemu delu, da kljub vsem oviram in zaprekam sedanjih časov dostojno in častno rešimo težko, a hvaležno nalogo. Urednik.

Za nove poročevalce. Kdor želi postati poročevalec, naj se s e d a j javi, ne sredi leta, in sicer pri glavnem poročevalcu, ne pri drugih odbornikih, ki nimajo s to stvarjo nikakega posla, ali celo pri neodbornikih. Kdor se javi, se mora obenem zavezati, da bo vse leto redno pošiljal poročila. Najprvo dobi samo tri tiskovine, kjer bo zabeleževal vse podatke razen menjave teže in topline. Ako bo to poročanje ugaјalo njemu in društvu, dobi v določenem času še tehtnico in toplomer. V gotovih slučajih se bo napravila izjema. Prednost imajo tisti, ki imajo svoje tehtnice. Opazovalci za svoje delovanje za sedaj ne morejo dobiti drugega plačila, kakor da se oproste plačevanja članarine.

Potrudimo se vsi skupaj, da bodo naša poročila v jubilejnem letu društvenega lista in tudi pozneje zanesljiva in vsestranska in vsled tega poučna. Tako bomo najbolje prispevali k temeljitemu poznanju čebelarke, vede in naše domovine.

Uredniška listnica. G. Fr. P., Ljubno. Vaš naslov ne zadostuje, zato Vam še nisem odpisal. Krajev z imenom Ljubno je v Sloveniji več. Prosim torej natančnejše označbe. Vaša zadeva pride pred sejo. Sicer pa zelo dvomim, da bi se Vaša oblast ozirala na naše želje. — G. R., Razbor. Vaše mnenje je sicer z Vašega stališča prav pametno, toda večina članov bi ne bila za to in pa v praksi bi se to težko izvedlo. Kljub temu se bo Vaša misel obravnavala v prihodnji seji širšega odbora. — Uredniški sklep za prihodnjo slavnostno številko je 31. januar 1922. Ako hočemo, da bo izšla sredi februarja, moram imeti do tega dneva rokopis gotov. Vse gg. sotrudnike nujno prosim, da to blagohotno upoštevajo. — Vsem članom, posebej pa še vsem sotrudnikom prav vesel Božič in pri čebelarstvu srečnejše novo leto!

Seznam darov za Čebelarski dom za november, december in eventualno tudi za januar se bo objavil v prihodnji številki.

Cenik

čebelarškega orodja in potrebščin, ki jih ima v zalogi blagovni oddelek Čebelarškega društva za Slovenijo v Ljubljani, Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo (poleg stolne cerkve).

Tek. št.	P r e d m e t	Cena	
		K	v
1	A.-Ž. panj na 10 okvirov najnovejšega sestava: kompletan z vsemi pritklinami	520	—
2	Sipalnik ¹ lesen za A.-Ž. panje na 9 in 10 satnikov	70	—
3	Zaklopna kozica ²	74	—
4	Garnitura za zbijanje satnikov (korito za žaganje remeljcev in kalup za zbijanje)	18	—
5	Ščetica za ometanje čebel	20	—
6	Strgulja za snaženje A.-Ž. panjev	24	—
7	Nož za izpodrezovanje satja	24	—
8	Pitalnik za A.-Ž. panj ³	32	—
9	Čebelarška kapa	50	—
10	Čebelarška kapa boljša, s tkanino K 80'—, ista s trakom	90	—
11	Kadilnik (meh) za proizvodnjo dima K 80'— in	100	—
12	Matičnice K 4'20, boljše za razpošiljanje	8	—
13	Ravnalec (priprava za vravnavanje satnikov v A.-Ž. panju)	28	—
14	Šilo za vrtnanje luknjic	8	—
15	Odvijač za vijake	8	—
16	Spone za rokave	—	—
17	Stiskalnica za satnice 25 × 40 cm	—	—
18	Kompletna garnitura za vdélavo satnic (dvojni topilnik za vosek, cevka za pri- lepljanje brez kolesca)	50	—
19	Kolesce za vtiranje žice samo K 26'—, boljša vrsta	38	—
20	Vilice za odkrivanje satja	44	—
21	Nož » » »	22	—
22	Stojalo in posoda za odkrivanje satja	158	—
23	Sito za čiščenje medu, leseno	54	—
24	Točilo za med, pločevinasto, za 3 okvire 27 × 41 cm	2200	—
25	Točilo za med na 4 okvire	2600	—
26	Pločevinaste p osde za med à 5 kg	45	—
27	» » » » à 10 kg	90	—
28	Priprava za pritrjevanje kvačic (jeklena šablona in zabijač)	54	—
29	Žica za pritrjevanje satnic, 1 dkg	1	60
30	Zapahi za žrela: a) kovinski (Heidenreichov sestav)	8	20
	b) leseni (Trinkov sestav)	6	—
31	Matična rešetka: a) prirezana za A. Ž. panj	24	—
	b) v celih kosih à m ²	240	—
32	Žična mreža za okenca (pocinkana) à m ²	120	—
33	Satnice 39 × 23 cm à kg	120	—
34	Deska za pritrjevanje satnic K 16'— oziroma	22	—
35	Euskol. Sredstvo za pomirjenje čebel in razkuženje panja. (Gori dolgo in je po- rabno brez kadilnika.) Cena za zavitek z 9 koščki	6	—
36	Kovinska garnitura za A. Ž. panj: ⁴ a) 6 palic 40 × 8 mm (nepocinkano železo) à K 4'20	25	20
	b) 2 nosilca za matično rešetko à K 4'80	9	60
	c) 2 tečajja za vratica à K 6'—	12	—
	d) 4 tečajja za bradi à K 1'80	7	20
	e) 2 mreži za okenca à m ²	120	—
	f) 4 zapahi za okenca p. Strgar à K 3'—	12	—
	g) 2 držali za zaklopnico à K 2'—	4	—
	h) kvačice iz železne žice, kilogram	44	—
	i) 1 kljukica za vratica manjša K —80, večja	1	40
	j) vsi potrebni vijaki	—	—
	k) kos matične rešetke 33 × 25	24	—

¹ Glej »Slovenski Čebelar« 1920 str. 76. — ² Glej »Slovenski Čebelar« 1919 str. 80. — ³ Predmeti, ki nimajo označene cene, se še izdeljujejo, ozir. so še na potu. — ⁴ Kovinske potrebščine za A. Ž. panje na drobno 15% dražje nego v ceniku.

Predmeti brez cen bodo v kratkem zopet na razpolago.

Gospodarska zveza v Ljubljani

prodaja specerijsko
in kolonijalno blago, umetna
gnojila in krmila, sir, surovo maslo in
kondenzirano mleko ter preskrbuje vsako-
vrstne poljedelske in sadjarske stroje.

Velika zaloga
pristnih domačih
vin po zmernih
cenah.